

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

XIV. De irregularitate orta ex homicidio vel mutilatione auctoritate publica
facto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

9 Illud est certum in quo etiam oppositæ sententiæ Doctores conveniunt, si finita administratione tibi moveatur lis de dolo, nequaquam potes ad ordines promoueri aut finitam litem. Argum. cap. i. tit. 8. 1. dist. & ibi Glossa, verbo obrepisse. & Archidiacon. Debet tamen taxari tempus intra quod quæstio decidatur, & interim fit per Episcopum promoueri, ipse teneatur in tui defectum satisfacere. At tempore designato elapso, & actore nihil probante ordinari poteris: ut ex communi notat Sayrus dicto lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Idem quod dictum est de eo cui lis mouetur de dolo ob administrationem depositam, dicendum est si in prociudicium sit, ut moveatur, aut manifestum sit de dolo teneri, ut bene aduertit Sayr. supra ex Glossa in d. c. unico, verbo ratiocinia de obligatis ad ratiocin. quia hæc pro eodem reputantur.

10 Secundò certum esse debet, si administratione deposita fideiussorem idoneum exibeas, qui rationem administrationis promittat redditurus, & debita soluturus in tui defectum poteris ad ordines promoueri, quia cessat doli præsumptio. Et idem est, si bonis cesseris, dummodo hæc cessio in dedecus status Ecclesiastici non cedat. Sicuti hæc adnotantur Panormit. in cap. unico num. 60. de obligat. ad ratiocinia. Archidiacon. in cap. præterea, §. 1. dist. Maiol. lib. 2. de irregular. c. 11. n. 14. & 2. Sayr. lib. 6. thesauri, c. 14. num. 11. Bonac. disp. 7. q. 2. par. 4. num. 4. & §. 5.

11 Tertio certum debet esse deposita administratione, & illius ratione reddita te ab ordinibus non esse repulsum, esto debita ex administratione contracta non solueris, quia nullibi ob obligationem debiti soluendi exclusus es ab ordinibus, ut aduertit Suar. disp. 5. §. 1. sect. 3. num. 2. Bonac. n. 5. & in fine. Paul. Laym. dicto. c. 8. n. 3.

12 Quarto est certum, si obligatus sis ex mutuo, conducto, deposito, promissione, emptione, venditione, aliove contractu nullam administrationem continente reipublica, vel priuatæ personæ ad reddendam rationem ab ordinibus non acceris, quia iis tantum qui ad ratiocinia occasione alicuius administrationis obligati sunt irregularitas indicitur: & cum hæc sit dispositio penalis non debet ad alios casus extendi. Sicuti tradit Glossa in cap. præterea verbo functionibus, §. 1. dist. Panormit. cap. un. num. 10. de obligatis ad ratiocin. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 1. num. 9. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Suar. disp. 5. §. 1. sect. 3. num. 1. & §. seqq. Bonacina disp. 7. q. 1. p. 4. num. 3. Excipe nisi mota fuerit lis de dolo; quia eo casu abstinere ab ordinibus debes, quousque lis finitur, vel actor non probauerit dolum intra tempus à iudice designatum: ut aduertit Suar. & Bonac. loc. alleg.

13 Ab hac doctrina excipiuntur regij consiliarij ad causas ciuiles iudicandas statuti ex tacita concessione Pontificis, seu consuetudine, aut privilegio, quia eorum officium non videtur ordinem clericalem dedecere. Sicuti tradit Panormit. in cap. clericis, num. 10. Ne clerici, vel monachi. Cap. Non est de voto. Salcedo præd. cap. 61. Gregor. Lopez, leg. 4. tit. 6. par. 1. Suar. disp. 5. §. 1. sect. 3. num. 19. Galpar Hurtado de irregular. difficult. 18. in fine. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 5. cap. 8. num. 4.

14 Notanter in superioribus dixi irregulares esse verè temporalium administratores etiam alicuius priuatæ personæ non miserabilis, nam ob administrationem rerum Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ qua talis est, & ob administrationem, quæ per se spectata opus sit pietatis, & misericordiæ, qualis est esse tutorem, vel curatorem pupilli, vel minoris indigentis, procuratorem viduæ humano subsidio destitutæ ab ordinibus non repellitur. Argum. cap. 1. Ne Clerici, vel Monachi. & cap. monachi 16. q. 1. Cap. peruenit. dist. 7. 6. Cap. indicatum 8. dist. & tradit ex communi Panormit. & alij in d. cap. un. de obligatis ad ratiocin. Maiol. lib. 2. de irregular. cap. 11. num. 9. Sayr. lib. 6. thesauri, cap. 14. num. 8. Suar. disp. 5. §. 1. sect. 3. num. 17. Bonac. disp. 7. q. 2. p. 4. num. 4. Layman. c. 8. num. 3. Galpar Hurtado difficult. 18.

PUNCTVM XIV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione auctoritate publica facta.

Hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis dicitur, quia Iudex sententiam sanguinis profertens, & illam exequentes repræsentare non possunt perfectam lenitatem, & mansuetudinem Christi Domini, qui non aliorum sanguinem fudit, sed proprium fundi permisit in totius mundi redemptionem. Sed qui multi sunt qui his sententiis immiscetur: de omnibus est sigillatim dicendum, ut videamus qua ratione contrahant hanc irregularitatem, vel ab illa excusentur.

§. I.

De Iudice, & Assessore.

- 1 Iudex sententiam homicidij, vel mutilationis ferens, irregularis est.
- 2 Eadem irregularitate innodatur assessor.
- 3 Ex eo quòd Prælatus Ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens, constituit iudices, & ministros, ut causam sanguinis exequantur, non est irregularis.

Præcipua persona in hac materia est Iudex sententiam homicidij, vel mutilationis ferens, de quo manifestè constat irregularem esse. Cap. aliquantos §. 1. dist. & colligitur ex variis textibus, in quibus præcipitur, ne sententia sanguinis ab Ecclesiasticis iudicibus infligatur. Cap. in Archiepiscopatu de Receptoribus. Cap. litteris de excessibus. Prælator. Cap. sententiam sanguinis. Ne clerici, vel monachi, & alij textibus 2. q. 4. & 8. Quocirca cum Iudex Ecclesiasticus alicum dignum morte inuenit, si Clericus est illum degradat, & brachio seculari remittit, ut iuxta qualitatem delicti cum iudice, & sententiam proferat, ac tandem exequatur. Non enim Iudex Ecclesiasticus sententiam sanguinis profert, sed profertendam, & exequendam remittit seculari iudici. At quia hæc remissio cum illis circumstantiis censetur quædam cooperatio ad mortem prioris ratione, quam si furem detineret, vel auctoritate publica ad supplicium deferret; ea de causa apud iudicem secularem intercedit, ut citra mortis periculum circa eum sententiam moderetur, hoc est misericorditer se cum illo gerat, iuxta textum in cap. nouimus de verborum significat. & leg. regia 60. tit. 6. part. 1. quam intercessionem apponit non ut sententiam mortis impediant, sed ut significent quantum est ex parte sua, illam non procurare. Hæc igitur intercessio, ne apposita liberati Iudicem ab irregularitate admittunt communiter Doctores Couarrua. Clement. si furiosus 2. p. 4. §. 1. num. 6. Suar. disp. 4. §. 1. sect. 1. num. 11. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 4. Coninch. disp. 18. dub. 10. numero 91. Auila 7. de censur. disp. 5. §. 1. dub. 2. Bonac. disput. 7. q. 4. p. 1. numero 3. & alij passim. Inquisitoribus verò hereticæ præiudicis hæc intercessio necessaria non est, quia tantum illis prohibita censetur mortis, seu mutilationis executio, non tamen illius sententia, ex Bulla quadam Pauli IV. concessa 29. Aprilis, anno 1557. quam Pius V. confirmauit, & extendit ad omnes Inquisitores, Commissarios, Vicarios, & Consultores, sicuti referunt Pegna direct. 1. inquisit. 2. p. comment. 20. Henric. lib. 14. de irregular. cap. 12. num. 5. Auila supra. Vnde possunt inquisitores inflare pro executione sententiæ, si casu negligenter fuerint iudices seculares. Sicuti aduertit Medina lib. 1. sum. cap. 11. §. 10. Tabiena verbo irregularitas 2. p. §. 13. Henric. & Auila supra.

Assessor Iudicis siue Ecclesiastici, siue secularis sententiam sanguinis profertens eadem irregularitate, ac Iudex innodatur, quia compert personam iudicis sententiæ defectum supplet. Sicuti ex communi aduertit Sayrus dicto cap. 16. numero 4. Paul. Layman. lib. 3. §. 1. tract. 3. par. 3. capite 7. numero 1.

Ex eo autem quòd Prælatus Ecclesiasticus iurisdictionem temporalem habens constituit iudices, & ministros, ut causam sanguinis iudicent, & exequantur iuxta leges, & iuris dispositionem, nullatenus irregularis est, tametsi hæc ministrorum constitutio, & designatio pro casu aliquo particulari fiat; quia non proxime, & immediate morti cooperatur. Sicuti notantur. Glossa cap. ex litteris. verbo ne iudicent. & ibi Abbas num. 11. Ne Clerici, vel Monachi. Molin. 3. disp. 8. n. 2. Auila 7. p. de irregular. §. 2. dist. §. 5. dub. 4. Paul. Layman. lib. 3. sum. §. 1. tract. 3. par. 3. cap. 7. conclus. 3. Coninch. disp. 18. n. 91. Galpar Hurtado de irregular. difficult. 11. num. 42. Et colligitur aperte ex cap. ult. Ne Clerici, vel Monachi in 6. secus esset si Prælatus mandaret iudici à se designato, ut sententiam sanguinis hoc, vel illo casu profertet, quia eo mandato directè morti cooperatur. Sed quia non cooperatur ut minister publicus, sed ut persona quædam particularis, cui cooperatio directæ ad mortem interdicta est, idèd eius irregularitas ex hoc mandato contrahitur, potius est ex delicto quam ex defectu lenitatis. Quod sine dubio verum est, si ipse Prælatus sententiam sanguinis profertet, eamque iudici à se designato mandaret exequi; quia illa sententia ex defectu iurisdiccionis est nulla & iniusta, & consequenter illius executio ut bene notantur Henric. lib. 1. 4. cap. 12. num. 6. Auila 7. p. de irregular. disp. 5. §. 1. dub. 4. conclus. 3. Paul. Layman. dicto capite 7. conclus. 3.

De accusatore, & denunciatore qualiter irregularitatem contrahant, & ab illa excusentur ?

- 1 Accusator, seu denunciator, si ex vi sua denunciationis moriatur, aut mutiletur accusatus, irregularis est.
- 2 Accusantes in causa propria excusantur ab irregularitate, si protestentur expresse se poenam sanguinis non intendere, sed satisfactionem.
- 3 Hac protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis necessaria est.
- 4 Protestationis locus tantum est in actione civili, non criminali.
- 5 Si actionem civilem intendentes ad recompensationem damni illati, tamen si accusatus paratus sit damnum compensare independenter à præcepto Iudicis, irregularitatem cuius protestatione facta, dimisso alia via quam punitione reparatio damni præstari possit.
- 6 Quando censetur accusatio, seu denunciatio institui in causa propria, non in aliena.
- 7 Protestatio in causa aliena non excusat irregularitatem.
- 8 Probabilissimum est irregularitatem non constitui ex accusatione aliena causa, cuius damnum alia via averti nequit.
- 9 Que dicta sunt de accusatore, dicenda sunt de declamante, detinente, & comprehendente.
- 10 Si detentus ab ipsis superuenientibus occidatur, detentor irregularis non est.

Accusator, seu denunciator si ex vi sua denunciationis, aut accusationis moriatur, aut mutiletur accusatus, seu denunciatus in irregularitatem incidit. Vt colligitur ex cap. sententiam, & cap. Clerici. Ne Clerici, vel Monachi, & tradant omnes. Debet autem mors, seu mutilatio ex accusatione, vel denunciatione consequi: nam si aliunde proveniat, accusanti, vel denuncianti imputanda non est: vti contingit, si de crimine leui nec morte, nec mutilatione digno ream accusares, & iudex limites iustitiae excedens eum mori traderet, vel deformaret, nullatenus irregularis effes; quia mortis, seu deformationis causa non fuit. Sicuti notavit Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 2. num. 2. Bernard. Diaz præf. cap. 98. num. 3. Nauarr. cap. 27. num. 214. Sayrus lib. 6. thesauri, cap. 16. num. 7. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. circa finem. vers. aliter vero. Suar. disp. 47. sect. 3. num. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 2. num. 7. Et colligitur ex cap. postulasti de homicidio, & indicat Glossa in cap. 2. de homicidio in 6. Idem est, si huic accusato de crimine leui, & detento in carcere superueniant alterius delicti denunciations, & probationes, ob cuius rationem morte, vel mutilatione damnentur, in qui de delicto leui accusasti irregularitatem non contrahis; quia per se damnationis causa non est, vt expresse notant Couarruu. Sayrus, Bonacina & Layman. locis allegatis. Quocirca vt accusans, vel denuncians in irregularitatem incidat, opus est vt accusatio, vel denunciatio causa sit per se mortis, vel mutilationis.

Verum quia sæpe contingit tam Clericos, quam laicos iniuriari pati, qui si accusationem instituerent timore irregularitatis non possent, iniuriosiores audaciores fierent, ea de causa ius prouidit qualiter absque periculo irregularitatis possent contra sic delinquentes insurgere, & illos accusare etiam in casu quo sibi constet esse morte damnandos. Quod factum est in cap. 2. de homicidio in 6. vbi accusantes, seu denunciantes in causa propria, excusantur ab irregularitate, si protestentur expresse se poenam sanguinis non intendere, sed satisfactionem. Neque opus est vt hæc protestatio ex voluntate, & animo ne accusatus occidatur, procedat, nam etiam illius occisionem intendas, modò exterius intentionem non manifestes, sed potius oppositum protestaris, irregularitatem euitas; quia in Textu non cauetur protestationem debere ex animo fieri, & in exteriori foro eiusdem rationis est protestatio facta, ac protestatio vera. Sicuti ex communiori sententia docent Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 2. vers. sexto. Felin. in cap. postulasti de homicidio in fine. Paz. præf. t. 1. par. 5. cap. 3. num. 23. Henric. lib. 14. cap. 11. circa finem. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 3. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 9. conclus. 3. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 4. pun. 2. num. 11. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 1. cap. 7. in fine, & alij apud ipsos: tamen contra sentiant Syluest. verbo homicidium 2. q. 8. Nauarr. sum. cap. 27. num. 216. Tolet. lib. 1. cap. 82. num. 5. Neque item necesse est hanc protestationem fieri simul ac formatur accusatio. Satis enim est, si ante prolationem sententiæ in ipso iudicio fiat; ex hoc namque sufficienter indicatur accusatorem accusati mortem non querere si-

tuti adnotavit Couarruu. d. §. 5. m. 1. Henric. n. 5. Suar. num. 1. & Auila supra.

Hæc protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis necessaria est, eo quòd accusatio per se ad defensionem non tendit, sed ad punitionem, ne tamen ipsa puniatio accusatori adscribatur, remedium protestationis est à iure inuentum. Et licet in dicto cap. Clericorum tantum mentio facta fuerit, id factum est quia clericos magis quam laicos dedecet accusatio; & quia ipsi absque vigenti occasione causæ sanguinis se immiscere non possunt. Atque ita docuerunt Nauarr. c. 27. m. 23. Suar. disp. 47. sect. 2. m. 6. Molina t. 3. disp. 74. num. 9. Bonac. t. 1. disp. 7. q. 4. p. 2. m. 12.

Ex his inferitur protestationi locum tantum esse in actione civili non criminali. Nam si criminaliter accuset, vel denunciatus; ea ipsa accusatione protestaris punitionem quaerere, ac proinde protestationem factam facto contrario delictus Sicuti rectè ex communi notant Suar. dicta sect. 2. numero 10. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 10. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. p. 3. cap. 7. vers. tertio dixi. Quod aded verum est, vt etiam si petas vindictam citra deformationem non excusetis ab irregularitate protestatione facta, quia petita vindicta non est in tua potestate limitare poenam, sed necessariò iudex iuxta delicti qualitatem illam iussu gere debet, & cum sit ad tui instantiam, causa eris deformationis, neque protestatio vt potest facto contraria, tibi proderit.

Dubium tamen est, An si actionem civilem intendes ad recompensationem damni illati, ipse tamen accusatus, vel denunciatus paratus sit damnum compensare independenter à præcepto Iudicis, & ab accusatione instituta, irregularitatem cuius protestatione facta? Videris nequaquam euitare, quia eo casu conuinceris non satisfactionem sed punitionem quaerere; siquidem satisfactionem tibi oblatam admittere tenus. Sed distinguendum est, si nullà alià vià quam punitione tibi est damnum reparandum, & illius reparationem procuras, conuinceris manifestè punitionem quaerere, atque aded protestatio in contrarium facta friuola est, & per accusationem eliditur. Verum si reparatio damni alià vià quam punitione præstari potest, eredo te posse absque timore irregularitatis accusationem, seu denunciationem instituire. Quia liberum tibi est reparationem damni velle ex manu iudicis, & autoritate publica obtinere, quippe sic obtena honorabilior est. Sic Bonac. disp. 7. q. 4. p. 2. n. 2.

Rursum hæc protestatio irregularitatem excusat, cum accusatio, seu denunciatio instituitur in causa propria non in aliena, vt expresse colligitur Doctores, Nauarr. cap. 27. num. 213. Couarruu. 2. p. v. lect. in Clement. si furiosus. §. 5. Suar. disp. 47. sect. 2. à princ. Molin. tract. 3. disp. 8. num. 3. & disp. 74. & alij passim ex cap. 2. de homicidio in 6. Quod si roges quando censenda est accusatio institui in causa propria, quando in aliena? Respondeo censeri in causa propria institutam, si instituta sit in defensionem, seu reparationem tui honoris, famæ, vel rerum temporalium, vel in reparationem parentum, filiorum, fratrum, alteriusque similis consanguinei, vel cognati. Quinimo existimo te causam propriam prosequi esse censendam, si causam tui consanguinei, vel cognati intra quartum gradum prosequaris, quia consanguinei, & cognati ita inter se coniunguntur, vt bonum, vel damnum alicuius omnino esse censetur. Sicuti indicat Couarruu. dicta Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 4. vers. vnde dicitur. Henric. lib. 14. cap. 11. num. 4. Auila 7. p. de irregulari. disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 1. Molina tract. 3. disp. 44. num. 11. Paul. Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. concl. 5. & probabile reputat Suar. disp. 47. de censur. sect. 2. num. 17. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 2. n. 4. Deinde sub causa propria, bona propria Ecclesie continentur cum ad ipsum pertineant. Sicuti ex communi docet Henric. n. 5. Suar. num. 20. Auila dub. 9. Bonac. num. 5. Molina disp. 74. num. 11. Præterea causa famulorum, & domesticorum, & subditorum propria reputari debet iuxta probabilem sententiam traditam ab Henric. Couarruu. Suar. Auila, Bonac. loc. alleg.

Verum si accusatio, vel denunciatio in causa non propria, sed aliena instituat, non euitas irregularitatem, tamen si protestationem facias. Sicuti ex communi notat Molin. cap. postulasti de Homicidio. Nauarr. c. 27. m. 213. Couarr. 2. p. Clement. si furiosus §. 5. n. 5. Suar. disp. 47. sect. 2. n. 17. Molina disp. 8. n. 3. Bonac. disputat. 7. q. 4. p. 2. num. 4. & alij passim; & sumitur ex dicto cap. 2. de Homicidio in 6. vbi accusantibus in causa propria conceditur hic fauor vitandi irregularitatem facta protestatione. De aliis vero qui in aliena causa accusationem institunt ius commune imponens irregularitatem omnibus cooperantibus ad mortem integrum manet. Sicuti ex communi notant relati Doctores; speciatim Nauarr. num. 217. Couarruu. §. 5. num. 4. Auila dub. 11. conclus. 2. Molina num. 8. Suar. n. 11. Laym. concl. 5. Bonac. num. 7.

Quod si accusatio, vel denunciatio alienæ causæ instituat, ad præcauendum damnum reipublicæ, vel alterius priuatæ personæ, quod alià vià averti nequit, probabilissimum censetur te ab irregularitate excusari nulla protestatione facta.

quæ, quia eo casu non te liberè immisceas causæ sanguinis, sicuti immisceatur iudex officium iudicandi assumens, sed lege charitatis coactus. Credibile autem non est Ecclesiam irregularitate afficere velle actionem iure naturali debitam: esset enim impedimentum apponere operibus charitatis, & pietatis. Atque ita docent Caietan. 2. 2. q. 33. art. 7. Suar. disp. 47. sect. 2. n. 12. & 15. Henrici, cap. 12. num. 8. Molin. 1. de iustit. tract. 2. disp. 109. post 3. conclus. §. illud etiam. & tract. 3. disp. 8. nu. 9. Auila disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 3. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. num. 6. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 2. numero 7. in fine, & alij apud ipsos: & colligitur ex capit. accusati de accusationib. vbi accusans propriè non afficitur hoc irregularitatis impedimento.

9 Quæ dicta sunt de accusatore, vel denunciatore, dicenda sunt de clamante, detinente, & comprehendente damnificatorem, quia hæc actiones sunt media ad præcauendum damnum, vel iam factum recompenandum. Ergo quæ ratione licet accusare licet has actiones præstare. Sicuti expressè notauit Couarruu. dicto §. 5. num. 4. vers. decimo. Et cap. 11. nos, §. vltim. de homicidio. Nauar. cap. 27. nu. 220. Henrici, cap. 12. num. 8. Molin. disp. 7. q. 4. num. 11. Auila 7. p. disputat. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 1. vers. quarto excusat. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 20.

10 Quod si detentus ab ipsis superuenientibus occidatur, irregularis non est. Tum quia irregularis esse non potest ex defectu perfectæ lenitatis, cum illud homicidium non fuerit factum autoritate publicâ. Tum quia non est irregularis irregularitate proueniente ex homicidio iniusto, cum ipse illi causam culpabilem non dederit, neque homicidium potuerit impedire. Quod à fortiori verum habet casu, quo detentor proteflaretur se nolle deformationem aliquam fieri detentio. Sicuti videtur affirmare Couarruu. Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 2. vers. octaua, Auila 7. p. disput. 5. sect. 2. dub. 15. Paul. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. post medium. vers. sed quid si aliquis. Bonac. disp. 7. q. 4. pun. 1. num. 18. Tametsi contrarium videatur sentire Abbas, & Innocent. in cap. significasti el. 2. de homicidio. Syluest. verbo homicidium 3. q. 7. Nauar. cap. 27. num. 236. Suar. disp. 47. sect. 2. num. 21. affirmantes si damnam præuium sit à detentore irregularem fore irregularitate proueniente ex homicidio casuali. Sed hoc ad summum verum esse potest, cum detentor excusare possit homicidium absque proprium bonorum iactura; aliâ sibi homicidium imputandum non est, cum non sequatur ex eius actione, neque actio detentionis fuerit illicita.

§. III.

De teste, Aduocato, consulatore, & Confessore tam iudicis, quam rei qualiter irregulares sint, vel ab irregularitate liberentur.

- 1 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis.
- 2 Testis voluntariè testificans in causa siue criminali, siue civili, ex quo testimonio mors, vel mutilatio sequatur, irregularis est.
- 3 Si in causa criminali laicus præcepto iudicis compellitur testimonium ferre, satis probabile est irregularem non fore.
- 4 Idem dicendum est, si in causa civili testimonium ferat ad instantiam partis potentis absque timore irregularitatis causam prosequi.
- 5 Quod dictum est de teste, dicendum de aduocato.
- 6 Qualiter Aduocatus defendens reum, ex cuius defensione accusator occiditur, irregularis sit.
- 7 Consulor si consilium præstet Iudici iuridicè irregularis est.
- 8 Confessor negans iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat ad quam in conscientia tenetur, non est irregularis.
- 9 Idem est si penitentem obligat ad faciendum delictum mortis dignum.

1 Clericus nequit esse testis in causa sanguinis contra reum, vt colligitur ex cap. his à quibus 2. q. 8. vbi Clericis iudicium sanguinis prohibetur, cui iudicio multum cooperatur testis, idèoque à nullo Iudice cogi potest ad testificandum in dicta causa, quia nequit cogi ad illicitum, & sibi grauius damnosum. Sicuti ex communi tradit S. Thom. 2. 2. q. 7. art. 1. ad 3. Abbas in cap. sententiam num. 11. Ne Clerici, vel monachi. Sotus lib. 5. q. 7. art. 1. in fine, Perez ad Villadiego cap. 6. num. 50. & in additionib. ad cap. vlt. pag. 186. Mascard. de probationib. volum. 3. conclus. 1357. num. 62. Laym. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. num. 5. vers. exinde. Quinimo neque laicum aspirantem ad clericatum cogi posse ad ferendum testimonium in causa sanguinis docet Auila 7. p. disp. 5.

sect. 2. dub. 13. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 9. Quamuis Bernardus Diaz in pract. cap. 99. affirmat non esse receptum in praxi forensi. Notanter dixi contra reum; nam si pro reo testimonium ferendum sit, Clerico prohibitum non est, testem esse, neque obinde irregularitatem incurrit, esto ex accidenti detegatur accusatoris calumnia, & ob id pena talionis puniatur, quòd benè norauit Bernardus Diaz in pract. cap. 99. num. 22. Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 11. Suar. disp. 47. sect. 4. n. 9. Auila dub. 13. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 4. quia illud testimonium ad probandum rei innocentiam dirigitur, cui penitus actoris per accidens contingit, neque testi est imputanda. Requiritur tamen licentia Prælati ad dictam testimoniationem licitè pro reo præstandam, quam Prælati non tenent, sed maturo iudicio, & causæ cognitione debet concedere: vt aduertit Bernard. Diaz loco alleg. & Auila 8. p. de irregular. disp. 5. sect. 2. dub. 13. His positis,

Dicendum est testem voluntariè testificantem in causa siue criminali, siue civili, ex quo testimonio mors, vel mutilatio sequatur, testificatio irregularem esse, quia morti cooperatur, neque illi prodest proteflatio, cum solam propriam causam defendenti hoc proteflationis beneficium concedatur, cap. Prælati de homicidio lib. 6. quod in teste procedente non potest, qui non in propria causa, sed in aliena testatur. Sicuti ex communi notat Couarruu. in Clement. si furiosus 2. p. §. 5. num. 5. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 9. Lulius Clar. lib. 5. sentent. §. vlt. q. 2. num. 8. Molin. tract. 3. disp. 109. numero 10. Suar. disp. 47. sect. 3. in fine. Paul. Laym. lib. 3. sect. 5. tract. 3. par. 3. e. 7. vers. exinde. Sayrus lib. 6. c. 16. n. 9. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. in fine. & alij passim.

Verum si in causa criminali, in qua laicus præcepto Iudicis compelli potest ad testimonium ferendum, sic compellus testimonium ferat, existimo satis probabile ob eam testificationem irregularem non fore, quia nequit dici in ea testificatione, & mortis cooperatione defectum lenitatis habuisse; cum non voluntariè, sed præcepto compellus testimonium tulerit. Neque credendum est voluisse Ecclesiam irregularitatem imponere testi ob testificationem iure nature debitam, alias retraherentur testes à veritate propalanda. Quæ in Iudice nullo modo procedunt, cum iudex voluntariè & non ex præcepto officium iudicandi assumit, ac proinde mirum non est quod irregularitatem incurrat sententiam sanguinis ferens. Sicuti docent aduersus alios Doctores Coninch. disp. 18. dub. 10. num. 96. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. & indicat Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 7. numero 6.

Quod similiter dicendum censeo, si in causa civili testimonium ferat ad instantiam partis potentis absque timore irregularitatis causam prosequi. Nam ex eo quòd accusatori concessum sit, vt possit absque timore irregularitatis proteflatione facta querelam apponere, censetur ei concessa potestas producendi testes, siquidem depositio testium necessaria est ad se seruandum indemnem. Testes autem producti testimonium irregularem haberent, à testificando detinerentur. Conueniens igitur erat testes sic productos ab irregularitate liberari. Atque ita docet Coninch. dicto dub. 10. num. 94. Suar. sect. 2. num. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. vers. secundus casus. Denique si timore cadente in constantem virum cogaris testificare in causa sanguinis, ab irregularitate credo te liberum esse; quia non te ingeris voluntariè, sed coactè sententia sanguinis, idèoque dignus non es, vt hoc impedimento afficiaris. Sicuti notauit Maiol. lib. 2. de irregular. c. 8. Coninch. dub. 10. num. 96. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 8. vers. tertius.

Quod dictum est de teste, dicendum est de Aduocato omnem irregularem, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel deformatur, vt est omnium sententia ex cap. aliquantibus 11. dist. & pluribus comprobat Sayrus lib. 6. cap. 16. num. 10. Suar. disputat. 47. sect. 4. numero 4. Bonac. disputat. 7. q. 4. p. 3. numero 5.

Difficultas est; An Aduocatus ita reum defendens, vt accusator pena deformationis pleclatur irregularis sit? Et quidem si in defensione rei aliqua obiecit aduersus accusatorem conuincens illum de calumnia, sine dubio irregularis erit, quia deformationis est causa directâ, & per se. Si autem solum accusati patrocinium susceperit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumnia (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipue si proteflationem fecerit, iuxta cap. Prælati de homicidio in 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens. & que ipsi aduocato ascribi non debet, sed accusatori, e iusque malitia: vt rectè tradit Couarruu. 2. p. rel. in Clement. si furiosus de homicidio, §. 5. num. 6. Henrici, lib. 14. cap. 12. num. 10. Suar. disp. 47. sect. 4. num. 7. & 8. Auila 7. p. disputat. 5. sect. 2. dub. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 3. num. 4. Quod à fortiori constat in casu quo aduocatus reum iuste, vel iniuste defendat, & nihilominus reus moriatur; quia non moritur ex illius patrocinio, sed ex proprio delicto; & hæc conclusio habet verum, etiam si Aduocatus Clericus sit. Nam esto peccet se ingerendo absque

gravi necessitate in illo officio cap. 1. disp. 51. quia tamen non peccat contra iustitiam illud exercens, neque ex illo mors accusato euenit, non est irregularis. Verum si ex negligentia, vel imperitia advocati reus, cuius patrocinium suscipit, deformetur, aliis non deformandus; Aduocatus irregularis erit non ex defectu lenitatis, sed ex delicto iustitiam commisso: vt docuit Nauar. c. 27. m. 22. Suar. d. 47. sect. 4. m. 6. Bon. d. 7. q. 4. p. 3. n. 6. in fine.

Eadem irregularitate existimat Suar. d. 47. sect. 4. num. 6. affici Aduocatum partes accusatoris iniuste suscipientem, qui de calumnia conuictus occisus fuit, quia cessante patrocinio advocati non auderet accusator moratiter loquendo, causam profequitur, que ad eum constitueretur in illo discrimine vite. Ergo censetur cooperari morti accusatoris. Sed rectius docuit contrarium Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 8. conclus. Nam si Aduocatus bona fide processit, et dicens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa: vt aduertit Bonac. dicta disp. 7. de irregular. q. 4. pun. 3. numero. 5. Si vero mala fide processit, est iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, ideoque non potest ei mors tanquam cooperatori iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituerit, nisi advocati patrocinium haberet, inde non sequitur aduocatum irregularem fore; quia ex illo patrocinio non euenit accusatori mors auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata. Alias quoties cooperatus esses furto, ob cuius causam suscipitur irregularis esses, quod nullatenus est dicendum; quia non est causa mortis, sed delicti ratione cuius mors infligitur.

7. Quoad consultorem attinet communis sententia est irregularitatem incurere, si consilium præbeat Iudici, qui mouetur ad sententiam proferendam in causa sanguinis. Quod intelligendum est, quando consilium à iudice expostulatur iuridice. Nam si priuatum exposculetur, & Iudex tanquam quælibet alia persona de iustitia informetur, probabilitate non caret irregularitati locum non esse; quia ex prædicta informatione contrahi non potest irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commissum sit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, siquidem hæc tantum imposita est Iudici, cuiusque officialibus auctoritate publicè fungentibus, vt optime relato Vazq. notauit Gasp. Hurtado de irregular. diffinit. num. 40.

8. Hinc à fortiori constat confessarium negantem iudici absolutionem, nisi sententiam sanguinis proferat, ad quam in conscientia tenetur, non fore irregularem. Tum quia non procedit vt publicus iustitiæ minister. Tum quia credendum non est velle Ecclesiam irregularitate confessarium innodare ob actionem iure diuino debitam, & quam ipse excusare non potuit. Sicuti tradit Henric. lib. 14. cap. 16. numero 4. & in comm. l. 1. F. Auila 7. p. disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 26. Mol. tract. 3. disp. 7. n. 18. Suar. disp. 47. sect. 1. n. 8. Bonac. disp. 7. q. 4. p. 1. num. 32.

9. Item est si confessarius penitentem obligaret ad fatendum delictum morte, vel mutilatione dignum, ad cuius manifestationem iure naturali tenetur, quia eo casu non concurrit ad mortem ex parte Iudicis inferentis, sed ex parte suscipientis, ac proinde ab irregularitate ministris publicis iniuncta excusari debet, præterquam quod opus obligatorium præstat, ob cuius causam nullo impedimento affici debet. Sicuti tradunt Coninch. d. disp. 1. dub. 10. n. 9. & 96. Henric. Auila. & Bonac. loc. alleg. Ob eandem rationem consules obedire sententiæ mortis iustæ, aut ab appellatione iniusta cessare irregularis non est censendus. Qui vero consuleret ratione appellationem interponeret, cum legitime interponi possit, & ob eam causam eius mors acceleratur, communiter Doctores censent irregularem fore. Sed hoc credo esse intelligendum, quando prædictum consilium ab aduocato procedit iuridice. Secus vero si priuatum detur, quia eo casu non concurrit ad mortem, vt persona publica, & iustitiæ minister, sed potius, vt priuatus, & ex parte mortem sustinentis.

§. IV.

De aliis ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

1. Ex solo concursu auctoritatis publicæ factæ hæc irregularitas inducitur.
2. Vltra Iudicem, accusatorem, testem, Aduocatum, &c. est irregularis notarius sententiam dictans, signans, &c.

EX præcedenti §. colligi potest huic irregularitati non esse locum nisi ex concursu ad mortem, seu mutilationem Fer. d. de Castro. Sum. Mor. Pars VI.

authoritate publicæ præstito, quia solum ministris publicis hæc irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis indicitur in eam. 1. disp. 51. & cap. sententiam. De clericis, vel monachi & cap. prælatus de homicidio lib. 6. & aliis. Quocirca obseruandum maxime est, an concursum ad mortem condemnati præstiti- ris tanquam persona publica, vel tanquam priuata, nam si vt persona publica irregularitatem contrahis, secus si vt persona priuata.

Hinc fit vltra Iudicem, testem, accusatorem, Aduocatum irregularem esse Notarium, seu Tabellionem testium depositiones recipientem, illatue legentem, quando publicantur. Item sententiam dictantem, signantem à famulo scriptam, sigillo authenticantem, vel pronunciantem. Quinimo scribentem sententiam tanquam officialem iustitiæ; quia omnes hi ad prolationem sententiæ auctoritate publicæ concurrunt. Secus verbò dicendum est de famulo transcribente scripturam factam à notario, quia sine illo transumptio reus condemnatur; si uti famulus vsurarij, qui ad restituendum obligatur cum vsuris cooperatus fuerit, vt contractum faciendum, seu scribendo rationem dati, & accepti, secus si solum transcriberet scripturam vsurariam.

Deinde est irregularis tortor reus, si inde reus confiteatur crimen ob cuius causam pena sanguinis afficiatur, nisi hoc sit in tribunali inquisitionis. Item omnes deficientes reum ad mortem & comitantes iudicem ad custodiam tam equitres, quam pedestres, non tamen populus, vel Clerici, qui ad spectandum assistunt; nam esto Clericis prohibitum sit sententiæ sanguinis assistere, Cap. sententia sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi, non tamen eorum assistentia culpam grauem inducit, etiam si ex curiositate fiat, vt docet Suar. d. 47. sect. 4. in fine. Præterquam quod consuetudine videtur præceptum illud abrogatum. Item præco præcedens reum, & illius sententiam proclamans, & generaliter omnes illi qui vt publicæ iustitiæ ministri concurrunt hac irregularitate ligantur. Qui verbò vt priuatae personæ morti cooperati fuerint hac irregularitate non videntur ligari. Quapropter monens reum vt admoeat caput stipiti, vel ascendat scalas, tamen inde reus citius moriatur, & confessarius instigans equum, quo reus ad supplicium ducitur, vel carissimum possessio officio fungit irregularis non sunt; quia in his actionibus non procedunt vt publici ministri. Præterquam quod leuia sunt, & pro nihilo reputari debent. Illud certum esse debet, irregularem non esse, qui iudicem rogaret, ne reum per solitas calles duceret, tamen inde mors acceleretur, quia illa acceleratio per accidens contingit, præterquam quod non procedit ea actio tanquam à publico iustitiæ ministro.

§. V.

De irregularitate contingente in bello iusto.

1. Milites ibidem occisantes, seu mutilantes irregulares sunt.
2. Nullus etiam sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit.
3. Satisfit obiectio.
4. Hoc intelligendum est in bello iusto offensiuo.
5. Si verbò bellum non offensiuum, sed defensiuum aggressi- ur, satis probabile est nullam irregularitatem contrahi.
6. In hac irregularitate solus Pontifex dispensare potest.
7. Sufficiens dispensatio est, si Pontifex concederet Clerico facultatem propria manu pugnandi.

AD irregularitatem contractam ex defectu perfectæ lenitatis reducitur quæ ortum habet ex occisionibus, seu mutilationibus in bello iusto contingentibus. Cum enim ibi milites vt ministri publici, & auctoritate à republica accepta mutant, & occidant, efficitur ex defectu perfectæ lenitatis à susceptione ordinum, altariisque ministerio excludi. Neque obest quod accepta militia sæpe contingat in defensionem propriæ patriæ inimicos occidere, quia liberè in eam se necessitatem coniecerunt, eum nomen militiæ dederunt, & bellum offensiuum aggressi sunt. Sicuti Iudex sententiam sanguinis proferens, & illam ex officio exequens irregularitatem non euitat, quamuis ex obligatione iustitiæ & proferre, & exequi sententiam debeant. Sicuti ex communi omnium Doctorum tradit Molin. tractat. 2. de iustit. disputat. 109. conclus. 2. Dixi in bello iusto; nam si bellum iniustum sit irregularitas inde contracta vt pote ex delicto, extenditur ad omnes eos qui quomodocumque occisioni, vel mutilationi concurrerint, de quibus infra.

In bello igitur iusto nullus etiam Sacerdos ad occidendum exhortans, aut propria manu pugnans irregularis est, nisi ipse per se occiderit, aut deformauerit. Vt ex communi docet Panormit. cap. penultim. & vit. de Clerico percussore Nauar.

Navar. cap. 27. numero 215. Henric. lib. 14. cap. 12. numero 4. & cap. 13. numero 2. Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. num. 2. Molina tract. 2. disp. 110. conclus. 1. Aulia 7. p. disputat. 6. sect. 3. dub. 2. Bonac. disputat. 7. de irregular. q. 4. p. n. specialiter n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. c. 8. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 11. & alij. Et sumitur ex cap. petio. tua de homicidio. ubi Sacerdoti pugnanti aduersus inimicos Christianæ religionis, ubi multi extiterunt occisi mandatur à celebratione abstinere, si de interfectione alicuius in illo conflictu dubium habeat. Ergo à contrario sensu sic constet nullum interfecisse non obligabitur à celebratione abstinere. Idem colligitur ex cap. si quis 51. dist. Et ratio huius priuilegij esse potest, ne tot irregularitate inuoluantur, nèc à preliando in bello iusto se contineant irregularitatis timore.

1 Neque obest Clericis in bello offensiuo pugnam propria manu interdictam esse, cap. clericis cum alijs, 23. q. 8. & cap. 1. Me Clerici, vel Monachi, & cap. ex multa de voto. Et tradunt ferè omnes Doctores cum Glossa in dicto cap. petio. de homicidio, quia inde non fit irregularitatem contrahi; hæc enim non contrahitur nisi in casibus à iure expressis: at in iure solùm expressa est irregularitas ob deformationem, vel occisionem in bello iusto contingentem, non autem ob consilium, auxilium, vel fauorem illicitè præstitum. Neque item obest Textus in cap. quod in dubijs de Pœnis: ubi de Sacerdotibus gubernantibus nauim ad pugnam, seu exercitijs consistunt, vel alios ad pugnandum excitantibus affirmatur graue peccatum committere, et sic deponendos; quia prædictus Textus (vt inquit Glossa ibi) loquitur de bello iniusto, vel de peccato non ipso iure, sed ferenda.

4 Quod si miles propria manu occiderit, vel mutilauerit in hoc bello iusto irregularis est ex omnium sententia. Argum. dicti cap. petio. & alij. et alius 23. q. 8. Solum est dubium de Clerico sic occidente, an eius irregularitas ex homicidio illicito, & iniusto dicenda sit, an ex defectu perfectæ lenitatis? Et ratio difficultatis est; quia ipse occidit, & non ex auctoritate publicâ; cum non concedatur ei facultas occidendi; imo hæc illi denegata est. Contra si bellum iustum est, nulla sit hostibus iniustitia eos vita priuando, si ad victoriam necessarium est. Item Princeps omnibus bellantibus hanc facultatem concedit. Quod ergo Clericus contra sibi factam prohibitionem pugnet, non inferitur pugnare iniuste, sed religiose. Sicuti si votum fecisset non pugnandi extra casum necessitatis, & pugnaret, peccaret aduersus votum, sed non aduersus iustitiam; ac proinde irregularis non esset ex delicto, & hoc videtur probabilius.

5 Verùm si miles etiam Clericus bellum non offensiuum, sed defensiuum aggredietur, nullam irregularitatem contrahit non occidendo, seu defendendo aduersarios, vt colligitur ex cap. 1. in iunioribus, Ecclesiar. Nam cum illa defensio iure nature debita sit, credendum non est ob eam canonicum impedimentum appositum esse. Neque est simile de iudice, & ministris iustitiæ, qui ex iustitia legali obligantur homines interficere; quia ipsi voluntariè eam obligationem subieciunt; cum ea muneribus suscipiunt. Secus est de pugnatoribus in bello defensiuo, quod bellum ipsi non voluntariè. Sed coactè suscipiunt; ac proinde mirum non est, quòd ab irregularitate excusentur. Sicuti eos excusat Gregor. de Valen. tom. 3. disputat. 3. q. 16. p. n. 4. col. penult. Coninch. disputat. 18. dub. 1. o. num. 96. Bonac. l. 1. disp. 7. q. 4. p. n. 4. num. 11. Gaspar Hurtado de irregular. difficult. 12. num. 44. & alij apud ipsos.

6 Ad extremum superest dicendum de dispensatione huius irregularitatis proueniens ex defectu perfectæ lenitatis. Hæc igitur dispensatio non potest ab alio quàm à Pontifice, non enim inuenitur in iure aliqua concessio Episcopo facta. Nam in Conc. Trident. solùm datur facultas pro irregularitatibus ex delicto occulto proueniens; sub qua facultate hæc quæ non nascitur ex delicto comprehendi non potest. Vt aduertit Caiet. verbo irregularitas; & Armilla eodem n. 13. Corduba q. 74. Suar. de irregular. disp. 47. sect. 6. in fine. Sayrus lib. 6. cap. 19. ad finem. Bonac. disp. 7. q. 4. p. n. 4. in fine. At in facultate dispensandi in omnibus irregularitatibus excepta homicidij voluntarij, & bigamiz, quam potestatem habent Prælati ordinum Mendicantium hæc irregularitas comprehenditur: vt aduertit Suar. supra. Layman. lib. 1. sum. tr. 5. par. 4. c. 9. vers. bis addo.

7 Illa tamen censenda est sufficiens dispensatio, vel potius ablatio irregularitatis incurrendæ, si Pontifex concederet Clerico facultatem propriâ manu pugnandi. Cum enim ex hac facultate censetur dispensare in iure inducente hanc irregularitatem, tacitè censetur hanc irregularitatem tollere, seu eius incursum impedire. Secus si solùm concederet facultatem assistendi; quia ex ea non potest clericus propriis manibus pugnare, ac proinde si mutilet, & occidat irregularis erit. Sicuti ex communi tradit Couarru. Clement. si furiosus 2. p. §. 3. numero 2. Navar. cap. 27. numero 74. Molina de iustit.

tract. 2. disp. 108. vers. est verò. & disp. 110. in fine. & tract. 3. disp. 73. n. 2. & Henric. lib. 14. c. 11. n. 3. Sayrus lib. 6. c. 19. n. 5. Suar. de bello disp. 13. sect. 2. n. 6. in fine. & disp. 47. de cons. sect. 6. n. 1. Valen. 2. disp. 3. q. 16. p. 4. vers. septimo. Bonac. de resist. disp. 2. vlt. sect. 1. p. 12. §. 4. & disp. 7. de irreg. q. 4. p. 4. circa finem.

PVNCTVM XV.

De irregularitate orta ex homicidio, vel mutilatione iniusta.

Inter irregularitates quæ ex delicto, vel quasi delicto ortum habent, hæc est potissima, idè quæ latius explicanda.

§. I.

Quæ requirantur ad irregularitatem incurrendam ex homicidio, vel mutilatione voluntaria?

- 1 Quæ voluntas requiratur, vt irregularitatem constituat ex homicidio voluntario?
- 2 In rixa inopinata occidens aduersarium regulariter non est censendus homicida voluntarius.
- 3 Huic irregularitati vicina est quæ ortum habet ex mutilatione.
- 4 Quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam.
- 5 Non est sufficiens ad hanc irregularitatem debilitatio membri, nisi sit illius abscissio.

Certum est ex homicidio, vel mutilatione voluntaria contrahi irregularitatem distinctam ab ea quæ ortum habet ex homicidio, vel mutilatione casuali. Solum est difficultas in explicanda voluntate requisita ad hanc irregularitatem contrahendam. Quare dicendum est requiritur intentionem expressam occidendi, seu apponendi causam de seclatiam mortis, & vtalem cognitam, vt si præberes alicui venenum mortiferum, aut detineres, vt ab alijs occideretur. Et licet aliqui Doctores censent homicidium voluntarium esse, si velles voluntationem, seu percussorem, ex qua periturus mors euenit; verus tamen in iure canonico homicidium inde sequutum non appellatur voluntarium, sed casualis, quia non est patratum ex proposito, & ex intentione, sed præter, vt colligitur ex cap. 1. & cap. sicut dignum de homicidio, & apertius ex Conc. Trident. sess. 14. cap. 7. ibi: Si verò homicidium non est propositum, sed casu fiat: & notat Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 3. num. 15. Eman. Sa; verbo homicidium num. 4. Filliuc. tract. 20. cap. 1. q. 2. Valq. l. 2. disp. 100. num. 39. Gaspar Hurtado de irregular. diff. 5. Et indicat. Sa; disp. 44. sect. 1. n. 3. Et probabile reputat Bonac. l. 1. disp. 7. de irreg. q. 4. p. 8. num. 2.

Ex qua doctrina infer, si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter non esse iudicandum homicidium voluntarium. Vti docuit Salcedo pract. crimin. cap. 94. Dixit. Perez lib. 8. ordinan. tit. 13. num. 256. in Rub. col. 4. Henric. lib. 14. cap. 14. num. 1. in fine. Rodrig. in sum. verbo irregularitas, cap. 179. n. 1. & 2. Aulia 7. p. disp. 6. sect. 2. dubi. Et colligitur ex dicto c. 1. de homicidio. Et ex Conc. Trident. sess. 14. c. 7. de reformat. Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur qui per industriam, & per insidias proximum suum occidit, sed ex proposito. Qui autem subito iratus occidit non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius casu, quòd occidit non constet expressam voluntatem occidendi habuisse, nam si de hac voluntate ei constaret iam ex proposito occidit, idè quæ cessat omnis dubitatio.

Hinc irregularitati vicina est altera quæ ortum habet ex mutilatione, cap. in Archiepiscopatu de Raptorib. Clement. vno. de homicidio. Quæ & voluntariè, & casu contingere potest. Voluntariè contingit, cum expressam voluntatem habuisti mutilandi, vt apponendi causam, ex qua præuidisti mutilationem fore eueniuram, vt dictum est de homicidio. Secus si solùm intendisti vulnerare, & casu mutilasti.

Sed quæ mutilatio sufficiat ad hanc irregularitatem incurrendam? non conueniunt Doctores. Nam Caiet. 2. 2. q. 61. art. 1. Sotus lib. 5. de iustit. q. 2. art. 1. & in 4. d. 2. q. 3. art. 2. concl. 1. Suar. disp. 44. sect. 2. n. 7. Layman. lib. 3. sum. sect. 5. tract. 3. par. 3. cap. 11. numero 2. minus strictè loquuntur, afferunt enim eam mutilationem sufficere ex qua corpus humanum non integrum, sed imperfectum est, ac proinde abscissionem digitorum, & carilaginibus auri, & nasi, & testicularum sufficientem esse huic irregularitati. Sed quamuis hæc sententia probabilis sit, probabiliorum existimo eam mutilationem requiri, ex qua aliquod membrum corporis abscindatur, nam cum